

Oude luister van laat-middeleeuws gewelf keert als digitale reconstructie terug

Nieuw leven voor aangetast plafond Grote Kerk

DOOR JOHN OOMKES

HAARLEM - Op 35 meter hoogte, vlak onder het plafond van de Grote of St. Bavokerk, glijden verleden en toekomst van Haarlems grootste monument moeiteloos in elkaar. Het laat-vijftiende-eeuwse vieringgewelf heeft dankzij moderne technieken een tweede leven gekregen. Maar of het resultaat als restauratie te betitelen is? En zo niet, doet dat er wat toe?

Nog net op tijd voor Pasen - een niet onbelangrijk moment op de kerkelijke kalender - ziet het vieringgewelf er weer spic & span uit. Rescura uit Den Haag, een hoogaangeschreven vakatelier voor restauratie en decoratie, heeft het door langjarige lekkage aangetaste plafond recht onder de toren van de Grote Kerk, in oude luister teruggebracht. Enkele panelen van het gewelf waren in de loop der jaren zichtbaar verruïneerd. Het overgrote deel bestond uit mortel die zo doorweekt was geraakt dat het vieringgewelf de tand des tijds eerder vroeger dan later naar beneden zou komen.

Nog geen half jaar had Rescura nodig voor de ingrijpende klus. De fraaie decoraties aan het plafond werden secuur digitaal gefotografeerd en via de computer nog preciezer - dus rekening houdend met de bolling van de panelen - overgebracht op enorme stickervellen. Vervolgens werd de oude, tot op het bot vergane mortel vervangen door een nieuwe, gelijkende substantie die beschikt over een grotere

elasticiteit en bestand is tegen een grotere luchtvochtigheid.

De contouren van de decoraties werden op hun 'oude' plaats aangebracht, waarna vakmensen van Rescura de kleurvlakken waarheidsgetrouw hebben nagebootst. Het oude vieringgewelf ziet er 'als toen' uit, maar is feitelijk volledig vernieuwd. Omdat niets doen geen optie was, is het de beste oplossing, vindt verantwoordelijk wethouder Jan Nieuwenburg (PvdA), die namens Haarlem 181.000 euro uittrok voor de noodzakelijke onderhoudsklus.

Pas boven in de kerk, vanaf de werksteiger die het restauratie-atelier benut, blijkt welke forse afmetingen het vieringgewelf bezit. Vlak onder het stucwerk waan je je in het decor van een Oostblok-discotheek in Praag of Boedapest.

„Het vervult je ook met ontzag voor het vakmanschap van de mensen die dit hebben opgetrokken in de vijftiende eeuw”, zegt Teun Bleijenberg, directeur van Rescura. „Nu zou je dat aan de hand van allerlei meetgegevens moeten uitzetten, maar toen had één bouwheer dat allemaal in zijn vingers. En hij zette ongeletterde gildeleden aan het werk.”

Rescura zelf spreekt over een reconstructie en niet over een restauratie van de laat-middeleeuwse decoraties. Bleijenberg: „Qua vorm, kleur en afmetingen nauwgezet hetzelfde als op het moment van het aanbrengen. Je zou het oorspronkelijke werk willen restaureren, maar die optie was niet meer mogelijk. Dat heeft als voordeel dat de schitte-

Wethouder Jan Nieuwenburg (links) en monumentendeskundige Wim Sietsma bekijken het vieringgewelf.

FOTO UNITED PHOTO/ROB HENDRIKS

ring van de oorspronkelijke kleuren het kan stellen zonder de slijtage van de inmiddels verstreken tijd.”

Wie de lange tijdelijke trappen

naar de zoldering afdalt, wordt eens te meer bevangen door de gedachte dat de mens nietig is. Beneden in de vitrine, aan de voet van het tijdelijke trappen-

huis, ligt een gemummificeerd vleermuisje dat is aangetroffen in een van de ventilatiegaten die het plafond rijk was, en ook in de nieuwe situatie, is.

„Kijk”, zegt Teun Bleijenberg. „Die was op weg naar Onze Lieve Heer, maar heeft het net niet gered. Zijn tonggetje hangt uit het versteende bekje.”